

Kannanotto Lapinlahden vuodeosaston mahdolliseen lakkauttamiseen

Kunnanhallitus 12.01.2026 § 5
121/00.04.02/2024

Valmistelija

kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen, 040 488 3011, henri.ruotsalainen@lapinlahti.fi

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti kokouksessaan 17.6.2024 vastaanottotoiminnan, alueellisen erikoissairaanhoidon ja aikuissosiaalityön sekä osastohoidon, asumisen ja kotiin vietävien palveluiden palveluverkkouudistuksesta.

Aluevaltuuston hyväksymän suunnitelman mukaan Lapinlahden vuodeosasto lakkautetaan vuonna 2027. Päätöksen mukaan valtuusto edellytti, että toimintoja lakkautettaessa korvaavat palvelut ovat käytössä. Palveluverkkosuunnitelman yhteydessä tunnistettiin mm. osastojen lakkauttamisiin liittyvät riskit. Samalla arvioitiin, että kotisairaalan ja kotiutusyksikön tulee toimia hyvin, jotta osastoja voidaan lakkauttaa. Suunnitelmassa tuotiin esille myös lakkaavien osastojen muunneltavuus ja hyötykäyttö. Suunnitelmassa on esitetty laskelmat eri vuodeosastojen hoitopäivien ja hoitajaksojen kustannuksista. Suunnitelmassa on todettu, että Lapinlahden vuodeosaston kustannusrakenne ei ole ollut kallein eikä halvin. Hoitopäivien ja hoitajaksojen kustannukset ovat tuolloin olleet alle hyvinvointialueen keskiarvon.

Lapinlahden terveystieteiden vuodeosaston tilat ovat remontoituneet ja tilavat. Myös hoitovälineet ja tarvikkeet ovat nykyaikaiset. Lääkärit ja hoitajat ovat ammattitaitoisia ja kokeneita. Hoito on laadukasta ja kokonaisvaltaista. Lapinlahti on toiminut myös usean lääkäri- ja hoitajaopiskelijan harjoittelupaikkana, ja palautteet harjoittelujaksoista ovat olleet positiivisia. Vuodeosastolla kyetään hoitamaan monenlaiset akuutit vaivat ja sairaudet. Terveystieteiden vuodeosasto sijaitsevat hyvällä paikalla, lähellä valtatie 5, jonne liikenneyhteydet ovat erinomaiset. Osastolla on 28 vuodeosastopaikkaa. Potilaina ovat lapinlahtelaiset potilaat, mutta osastolla hoidetaan myös muita hyvinvointialueen potilaita.

Vuodeosastolla työskentelee fysioterapeutti, ja osastolla toteutetaan kuntouttavaa työtä. Kuntoutus ja sen aloittaminen osastolla on potilaan selviytymisen näkökulmasta tärkeää, jotta potilas voi jatkossa selviytyä kotona. Osastohoidon pituus vaihtelee potilaan kunnon ja toimintakyvyn mukaan. Se voi olla lyhyt, mutta myös pidempi. Pitkä osastojakso voi olla potilaan ja jopa yhteiskunnan kannalta erittäin kannattavaa, kun potilasta ei kotiuteta liian aikaisin kotiin.

Liikkuva sairaala on hyvä toimintamalli erityisesti niiden potilaiden kohdalla, jotka sairastaessaan pärjäävät kotona. Kuitenkin väestö ikääntyy ja yhteiskuntamme haaste ja huolenaihe ovat suuret ikäluokat, ja heidän selviytymisestään kotona läheisten, omaishoitajien, julkisen tai yksityisten palveluntuottajien tuella. Tällä hetkellä osastohoidossa olevista iäkkäistä potilaista moni tarvitsee jatkuvaa seurantaa ja hoitoa. Tiedämme, että akuutti sairaus heikentää ennestään huonokuntoisia ikäihmisiä.

Vuodeosastojen liian nopea lakkauttaminen voi johtaa resurssien hukkakäyttöön, tehottomuuteen, logistisiin haasteisiin, vääränlaiseen tehtävä- ja työnjakoon sekä tilanteeseen, jossa erityisesti huonokuntoisia kotona asuvia ihmisiä joudutaan siirtämään päivystykseen. Syntyy ketjureaktio, jossa päivystys ruuhkautuu ja erikoissairaanhoidon osastot täyttyvät potilaista, jotka eivät tarvitse erikoissairaanhoidoa. Leikkauksia joudutaan mahdollisesti siirtämään, kun erikoissairaanhoidon vuodepaikat ovat täynnä, eikä jatkohoitopaikkaa ole ja potilasta ei voida myöskään kotiuttaa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

kannanottonaan vastustaa Lapinlahden terveystieteiden vuodeosaston

lakkauttamista sekä aikataulullisesti että toiminnallisesti.

Tällä hetkellä päivystys ei vedä toiminnallisesti ja portaittaiseen hoitoon perustuva malli ei toimi. Potilaita joudutaan hoitamaan erikoissairaanhoidon osastoilla ja pahimmillaan päivystyksessä kalliilla paikoilla ilman kuntouttavaa hoitoa. Kuntouttavaan hoitomalliin pohjaavia vuodeosastopaikkoja tarvitaan jatkossakin.

Koska Lapinlahden vuodeosastolla on erinomaiset toimitilat, henkilökunta on ammattitaitoista ja käytössä on kuntouttavan otteen toimintamalli, tulisi hyvinvointialueen täysimääräisesti hyödyntää nämä jo toiminnassa olevat toimitilat ja henkilöstöresurssit.

Pohjois-Savon Hyvinvointialueen talous on selkeästi parantunut viime vuoden aikana. Enää ei ole tarvetta paniikkiratkaisuihin talouden suhteen vaan voidaan harkita, mitkä toiminnot pitää säilyttää, ja mitä pitää organisoida uudelleen.

Mikäli vuodeosasto meille käsittämättömästä syystä lakkautetaan, tulee osastosta tehdä kuntoutusyksikkö, joka palvelee koko hyvinvointialueen tarpeita. Näiden valmistelua ei tietojemme mukaan ole käynnistetty. Muutoinkin yhteydenpito kuntaan on hyvinvointialueen osalta ollut erittäin vähäistä.

Kysymys on myös pitäjien elinvoimasta. Ylä-Savon kehittyminen edellyttää erityisesti naisvaltaisia työpaikkoja vahvan teollisuuden rinnalle.

Lapinlahden kunnanhallitus toteaa, että Lapinlahden vuodeosastoa ei voida lakkauttaa aikaistetusti vuonna 2026, koska aluevaltuusto on päättänyt 17.6.2024, että osasto lakkautetaan vuonna 2027. Mikäli osasto lakkautetaan aikaisemmin, aluevaltuuston on tehtävä lakkauttamisen ajankohdasta ja vuodesta uusi päätös. Yleisten palveluiden lautakunnalla ei ole toimivaltaa päättää, että osasto lakkautetaan jo vuonna 2026. Lautakuntaa sitoo aikataulun osalta aluevaltuuston suunnitelma ja päätös.

Hyvinvointialueelta edellytetään isoja taloudellisia säästöjä. Toimintoja ylipäätään uudelleen järjestettäessä on tärkeää tuntea eri toimintojen kustannusrakenne, arvioida vaikutukset sekä laskea vaihtoehtoiset kustannukset. Liian nopeat ja radikaalit uudistukset voivat johtaa kalliimpiin kustannuksiin. Tiedossa on, että erikoissairaanhoidon osastoilla hoitopäivän hinta on kaikista kalleinta.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

kannanottonaan vastustaa Lapinlahden terveyskeskuksen vuodeosaston lakkauttamista sekä aikataulullisesti että toiminnallisesti.

Tällä hetkellä päivystys ei vedä toiminnallisesti ja portaittaiseen hoitoon perustuva malli ei toimi. Potilaita joudutaan hoitamaan erikoissairaanhoidon osastoilla ja pahimmillaan päivystyksessä kalliilla paikoilla ilman kuntouttavaa hoitoa. Kuntouttavaan hoitomalliin pohjaavia vuodeosastopaikkoja tarvitaan jatkossakin.

Koska Lapinlahden vuodeosastolla on erinomaiset toimitilat, henkilökunta on ammattitaitoista ja käytössä on kuntouttavan otteen toimintamalli, tulisi hyvinvointialueen täysimääräisesti hyödyntää nämä jo toiminnassa olevat toimitilat ja henkilöstöresurssit.

Vuodeosaston lakkauttaminen vaikuttaa myös Varpaisjärven ja Lapinlahden apteekkien toimintaan heikentävästi.

Pohjois-Savon Hyvinvointialueen talous on selkeästi parantunut viime vuoden aikana. Enää ei ole tarvetta paniikkiratkaisuihin talouden suhteen vaan voidaan harkita, mitkä toiminnot pitää säilyttää, ja mitä pitää organisoida uudelleen.

Mikäli vuodeosasto meille käsittämättömästä syystä lakkautetaan, tulee osastosta tehdä kuntoutusyksikkö, joka palvelee koko hyvinvointialueen tarpeita. Näiden valmistelua ei tietojemme mukaan ole käynnistetty. Muutoinkin yhteydenpito kuntaan on hyvinvointialueen osalta ollut erittäin vähäistä.

Kysymys on myös pitäjien elinvoimasta. Ylä-Savon kehittyminen edellyttää erityisesti naisvaltaisia työpaikkoja vahvan teollisuuden rinnalle.

Lapinlahden kunnanhallitus toteaa, että Lapinlahden vuodeosastoa ei voida lakkauttaa aikaistetusti vuonna 2026, koska aluevaltuusto on päättänyt 17.6.2024, että osasto lakkautetaan vuonna 2027. Mikäli osasto lakkautetaan aikaisemmin, aluevaltuuston on tehtävä lakkauttamisen ajankohdasta ja vuodesta uusi päätös. Yleisten palveluiden lautakunnalla ei ole toimivaltaa päättää, että osasto lakkautetaan jo vuonna 2026. Lautakuntaa sitoo aikataulun osalta aluevaltuuston suunnitelma ja päätös.

Hyvinvointialueelta edellytetään isoja taloudellisia säästöjä. Toimintoja ylipäättään uudelleen järjestettäessä on tärkeää tuntee eri toimintojen kustannusrakenne, arvioida vaikutukset sekä laskea vaihtoehtoiset kustannukset. Liian nopeat ja radikaalit uudistukset voivat johtaa kalliimpiin kustannuksiin. Tiedossa on, että erikoissairaanhoidon osastoilla hoitopäivän hinta on kaikista kalleinta.

Pöytäkirjamerkintä: Valtuuston puheenjohtaja Anne Kumpusalo-Vauhkonen (Pohjois-Savon hyvinvointialueen yleisten palveluiden lautakunnan jäsen) poistui esteellisenä asian käsittelyn ja päätöksen teon ajaksi.